

highly qualified personnel, strengthening work incentives, reducing the crisis period, increasing the enterprise head's authority, providing efficiency of the organization as a whole.

The issues of enterprises adaptation to changes in both external and internal environment, proper reaction to the situations occurring and the search for opportunities for their optimal development are of great importance nowadays. Adherence to the principles and sequence of the anti-crisis management will make it possible for enterprises not only to overcome various types of crisis but also to develop successfully.

References

1. Ткаченко А.М., Телін С.В. Антикризове управління як один з напрямів підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічний вісник Донбасу, 2010. № 3. С. 122–124.
2. Шилова О.Ю. Розроблення антикризової програми підприємства в умовах інноваційного шляху розвитку. Маркетинг і менеджмент інновацій, 2013. №4. С. 173-180.
3. Мостенська Т.Л., Юрій Е.О. Інструменти антикризового управління. Український журнал прикладної економіки, 2019. Том 4. № 1. С. 64–72.
4. Кушнір Н.Б. , Войтович Д.С. Особливості антикризового управління та економічної діагностики підприємства в сучасних умовах. Ефективна економіка № 5, 2016. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4954>
5. Сак Т., Ющишина Л. Механізм антикризового управління в умовах забезпечення економічної безпеки підприємства. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Економіка та управління підприємствами, 2019. № 2. С. 66–74.

УДК 338

Грицишин Вікторія

студентка групи БМ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м.Тернопіль, Україна

Гац Любов

старший викладач

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м.Тернопіль, Україна

Viktoriia Hrytsyshyn

student of group BM-21

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Lyubov Hats

Senior Lecturer

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ANALYTICAL ASPECT OF UKRAINIAN ECONOMY DEVELOPMENT

Сьогодні, як ми бачимо, Україна та багато інших країн світу стикнулись із пандемією COVID-19. Якщо раніше очікували, що економіка України відновить зростання вже в четвертому кварталі цього року, то тепер прогнозують, що це станеться не раніше другого кварталу наступного року, враховуючи тенденцію падіння реального ВВП (див.рис.1). Однак експерти припускають ймовірність того, що економіка України стабілізується і можливий приріст становитиме 3%. [1;2]

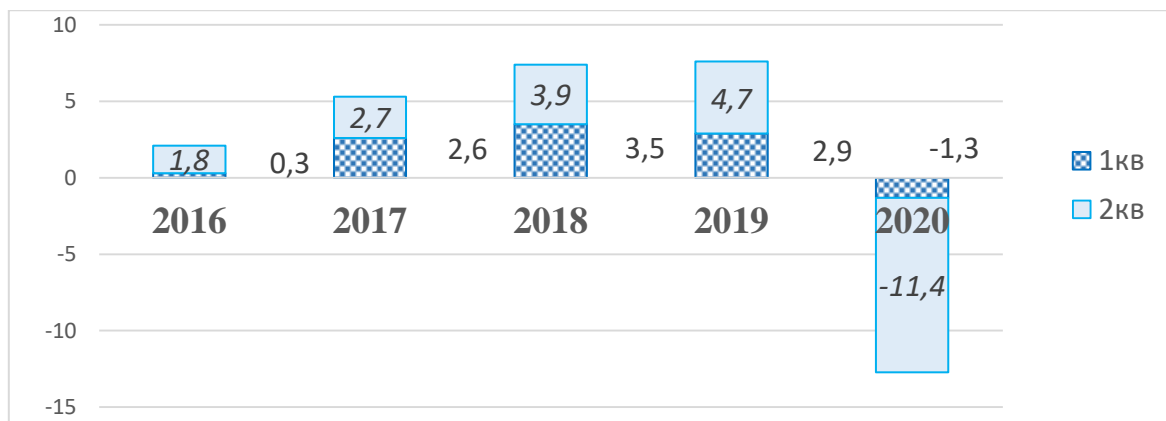

Рис.1. Динаміка зміни реального ВВП в Україні за оцінкою 1-го та 2-го кварталів 2016-2020рр [3]

Структурно, розвиток промисловості в Україні показано в таблиці 1. Статистичні дані дають можливість констатувати, що в нашій країні, значну питому частку займає переробна промисловість (71%), де у 2019р машинобудування займає 11,08%, що за тенденцією характеризується спадом (3,67%-2019р, 5,52%-2017р) хоч у 2018р спостерігався незначний приріст 2,49%.

Оцінюваний 2020 рік характеризується нестабільністю розвитку, оскільки світова пандемія внесла значні корективи у процес розвитку видів економічної діяльності, що в підсумку змінило не тільки обсяги промислового виробництва (рис.2) , але і його структуру.

Таблиця 1

Оцінка структури промисловості України за видами економічної діяльності [3]

Промисловість	Рік	Разом за рік 100%	Відхилення (+,-)	Відхилення, %
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	2016	14,333	1,606	12,623
	2017	14,828	0,495	3,452
	2018	15,373	0,545	3,677
	2019	15,436	0,063	0,407
Переробна промисловість	2016	70,264	-3,565	-4,829
	2017	71,636	1,372	1,952
	2018	71,796	0,161	0,224
	2019	71,650	-0,146	-0,204
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	2016	14,030	1,956	16,201
	2017	12,207	-1,823	-12,993
	2018	11,586	-0,621	-5,088
	2019	11,314	-0,271	-2,342
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2016	1,374	0,003	0,189
	2017	1,330	-0,044	-3,180
	2018	1,245	-0,085	-6,365
	2019	1,600	0,355	28,506

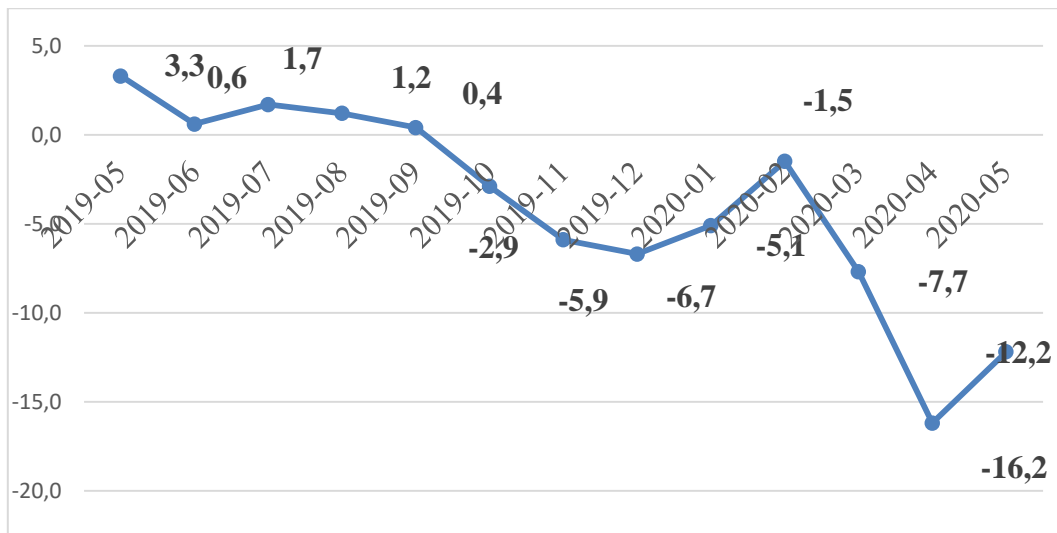

Рис.2 Відхилення за порівняльним індексом виробництва промислової продукції в Україні

Проте, сьогодні в умовах пандемії COVID-19 та карантинними обмеженнями найбільш постраждали галузі промисловості, сфера послуг, торгівля та транспорт. Однак нові стимули для розвитку отримує ІТ-сектор, а саме в частині проєктів з організації віддаленої роботи та внутрішній туризм.

За статистичними даними [1,2], що в серпні падіння промислового виробництва склало 5,3% в річному вимірі і 4,2% в липні. Що стосується переробної промисловості, то в серпні падіння склало 7,7% , а в липні – 6,6%. В січні-липні 2020 року обсяги промислового виробництва знизилися на 7,7%. В тому числі в добувній промисловості та розробці кар'єрів– на 5,5%, у переробній промисловості – на 9,2%, в постачанні електроенергії та газу– на 5,3%. Проаналізувавши динаміку промислового виробництва відносно років можна зробити висновок, що значні негативні результати за останні п'ять років. Такий спад спостерігався в 2015 році, коли промислове виробництво знизилось на 16% через війну в Україні та окупації Криму та промислового Донбасу.

Доцільно звернути увагу і на несприятливу тенденцію падіння результатів у сільському господарстві. Причинами цього є нижчий, в порівнянні з попереднім, обсяг врожаю зернових, ряду овочів, фруктів і олійних культур. В липні сільське господарство скоротилось на 5,8%, а в серпні на 5,5%.

Головним чинником падіння ВВП стали повномасштабні карантинні обмеження на окремі види діяльності. А ще додатковий від'ємний внесок сформувало зменшення виробництва в сільському господарстві через запізнений початок жнив. Однак, вже з травня, з послабленням карантинних заходів почалось поступове відновлення як внутрішньої, так і світової економічної активності. Основний внесок у поглиблення падіння реального ВВП у другому кварталі зробив споживчий попит. Перехід великої кількості підприємств на дистанційну роботу вплинув на зменшенні витрат на громадський транспорт і придбання товарів не першої необхідності і товарів тривалого вжитку. Реальний валовий внутрішній продукт в квітні-червні 2020 року в порівнянні з I кварталом 2020 року ВВП скоротився на 9,9% з врахуванням сезонного фактора. За підсумками восьми місяців, а саме від січня до серпня 2020 спостерігається падіння ВВП в 5,8%. [2]

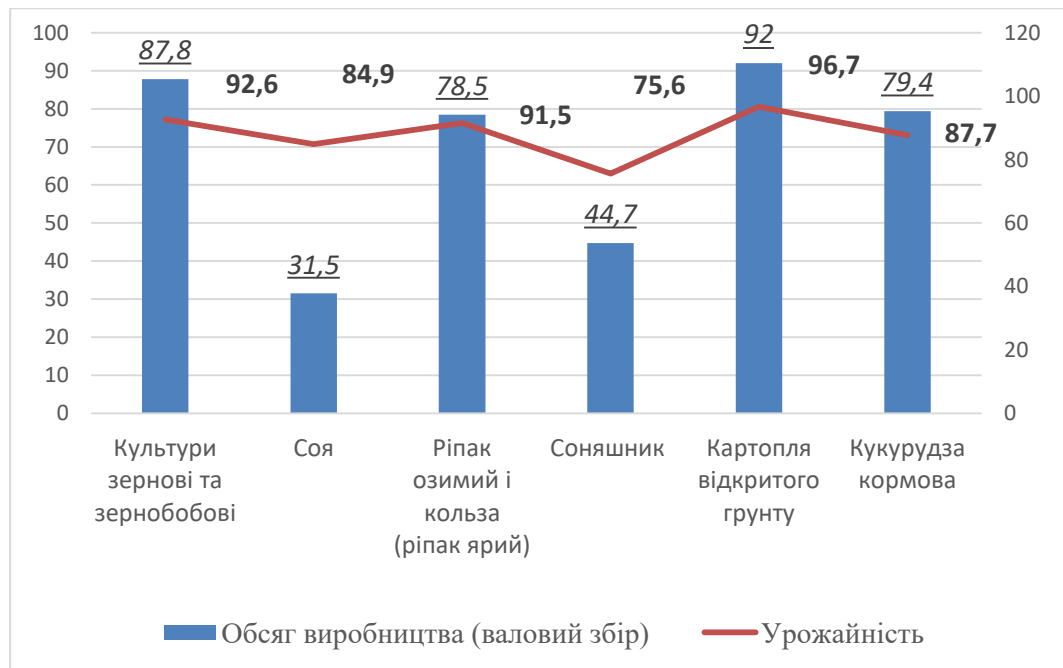

Рис.3 Оцінка сільськогосподарського виробництва в Україні за кількісним та якісним показниками 2020р у % до 2019р [3]

Криза, пов'язана із пандемією коронавірусу, безперечно пішла на користь торгівлі онлайн. Стосовно цього, то вона ще більше процвітатиме з розвитком діджиталізації. А це, в свою чергу, збільшить попит на інвестиції в розвиток Інтернету, послуг ІТ та навчання цифрових навичок.

Певною мірою падіння споживчих витрат стримувалося поширенням онлайн торгівлі, а також масовим попитом на окремі продукти харчування, медичну та фармацевтичну продукцію на початку карантину. Пом'якшення карантинних обмежень та відновлення роботи магазинів, торговельних центрів і ринків зумовили поліпшення показників роздрібного товарообороту в травні та червні. Доцільно зауважити зміни, які стосуються реєстрації нових компаній, оскільки в липні та серпні вони майже повернулися до рівня, який був на початку карантину. Точно те саме стосується і реєстрації нових фізичних осіб-підприємців. Також відновлюється робота закладів сфери КаБаРе (кафе, бари, ресторани). Як відомо, в квітні більше 60% закладів харчування були тимчасово закриті, проте в травні та червні вони почали відновлювати свою роботу і за відповідними даними, на початок вересня, працювало 87% закладів сфери КаБаРе. А це, в свою чергу, становить 95% від докарантинного показника.

В серпні обсяг всіх будівельних робіт збільшився на 7,2%, коли в липні спостерігався спад на 1,1%. Основним позитивним фактором було активне проведення дорожніх робіт, тоді як в житловому будівництві спостерігалось значне скорочення, і в тому числі через зниження попиту на житлову нерухомість на початкових етапах будівництва. Зниження інвестиційної активності підприємств позначилося на скороченні обсягів будівництва нежитлових будівель. [1]

Відновлення економічної активності в окремих сферах економіки у зв'язку з пом'якшенням карантину, а також покупки товарів для забезпечення дистанційної роботи та навчання сприяли покращенню ситуації в ритейлі. Тому його обсяг в серпні виріс на 8,5%, а за підсумками восьми місяців (від січня до серпня) – на 6%. У серпні майже всі види економічної діяльності показали уповільнення темпів падіння, а деякі – навіть зростання. [1]

До негативних факторів, що впливають на економіку можна віднести низьку інвестиційну активність, а до позитивних відповідно збереження відносно високої

купівельної активності, сприятливу кон'юктуру на світових ринках та адаптацію до умов карантину.

Однак, підсумовуючи всі показники та події року, вірогідним є те, що економіка України все ще буде в мінусі - до 5.5%. Ризики того, що економіка не буде зростати, наразі є дуже високою. Особливу увагу керівним структурам управління необхідно звернути на відновлення реформ, особливо в галузі правосуддя, чесної конкуренції та державного управління.

Перелік використаних джерел

1. На скільки впала економіка країни в 2020 році: Чому в Україні росте споживання товарів, коли економіка падає. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.censor.net/resonance/3217259/chomu_v_ukran_roste_spojivannya_tovarv_koli_ekonomika_pada

2. НБУ: економіка України у другому кварталі впала на 11%. Карантин негативно позначився на економічній статистиці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lb.ua/economics/2020/07/31/463026_nbu_ekonomika_ukraini_drugomu.html

3. Статистична інформація Державного управління статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 352

Гула Інна

студентка групи ПФ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Химич Ірина

кандидат економічних наук

доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Inna Hula

student of group PF-41

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Iryna Khymych

Ph. D. (Economics)

Associate Professor of Innovation Activity and Services Management

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

Ternopil, Ukraine

ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА РИЗИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ MAIN CHARACTERISTICS AND RISKS OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Протягом усієї історії України питання децентралізації було одним з головних. З 2014 року ця проблема стала ще більш помітною та вимагала вирішення. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади була прийнята в кінці квітня 2014 року. Після цього виникла реальна потреба реформування Конституції України, оскільки вона не вирішувала питання щодо створення виконавчих органів в областях та районах, щодо реорганізації діяльності державних адміністрацій, не було й зазначено суть поняття «громади», що мали б утворитись, як нова адміністративна одиниця. Однак розроблений проект змін до конституції не був прийнятий через політичні обставини в країні.